

УДК 72.035.5 :721.012.42

**ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ
ПАМ'ЯТКИ АРХІТЕКТУРИ «ГРОМАДСЬКИЙ БУДИНОК»
ПО ВУЛ. СІЧОВИХ СТІЛЬЦІВ, № 5 У М. ДНІПРО**

Автор – Дар'я Тарасова¹, студ. гр. АРХ-21-4п
Наукові керівники – доц. каф. основ архітектури Іван Ревський²,
проф. каф. основ архітектури Сергій Ревський³

¹21062arc.tarasova@365.pgasa.dp.ua, ²ivan.revskiy@pgasa.dp.ua

³revskiy.serhiy@pgasa.dp.ua

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Будинок № 5 по вулиці Січових стрільців у м. Дніпро був офіційно визначений у якості пам'ятки архітектури місцевого значення з присвоєнням особистого охоронного номеру (№ 3) в 1996 році [1].

Будинок знаходиться в середмісті в межах Центрального історичного ареалу міста і є невід'ємним елементом цінного історичного середовища сучасної центральної частини міста [2]. Він розташовується головним фасадом вздовж вулиці на червоній лінії в ряді щільної забудови, що переходить у суцільну. Будинок цегляний, з тинькованими головним та дворовими фасадами, з насиченим ліпним декоративним оздобленням головного фасаду, налічує два поверхи і має Г-подібну форму в плані. Лівий брандмауерний торець його вуличного крила відкритий. Праворуч до нього по червоній лінії примикає півтораповерховий (з цокольним поверхом) теж історичний будинок.

Будинок має складну та неоднозначну з точки зору визначення його історико-архітектурної та архітектурно-художньої значності історію. Первісно, в 1892 році, на місці нинішнього вуличного крила був побудований в плані прямокутний вздовж вулиці прибутковий будинок з магазинами та приміщеннями фотографії А. В. Вітліна і товариства «Культура» на першому поверсі з боку вулиці. В 1910 році, коли будинок вже перейшов у власність Катеринославського 2-го товариства взаємного кредиту, він був докорінно реконструйований [3]. Зокрема, всі внутрішні стіни на другому поверсі були знесені і тут влаштували великий операційний зал, який перекрили новим перекриттям на поперечних балках і горищем з двосхилим з вальмами дахом. Головний фасад та інтер'єр операційного залу оформили насиченим ліпним декоративним оздобленням в контексті ордерної, «класицизуючої» архітектурно-художньої образності, все більш популярної на той час – канельовані пілястри з композитними капітелями, рельєфними орнаментальними вставками, багатопрофільними карнизними тягами з фігурними

модульонами і т. ін. Дата (1910) введення будинку в експлуатацію після реконструкції, вже як будинку Катеринославського 2-го товариства взаємного кредиту, була вказана рельєфними цифрами на тимпані (педименті) лучкового фронтона, який завершує головний фасад посередині.

Протягом існування будівля неодноразово зазнавала змін. В 1910-х роках (до 1917 року) з краю дворового фасаду первісного об'єму було прибудовано дворове крило, через що будівля отримала Г-подібну форму в плані. Після Другої світової війни в будівлі розташувався Будинок культури МВС. Колишній операційний зал було перетворено в актову залу з влаштуванням сцени. Але при цьому архітектурно-художнє оздоблення інтер'єру зали було витримане в історичній «класицизуючій» образності. В 1950-х роках вздовж майже всього дворового фасаду первісного об'єму була виконана ще одна прибудова, яка майже повністю закрила первісний дворовий фасад. В 1970-х роках до цієї прибудови та до торця дворового крила ще були виконані прибудови. Всі здійснені прибудови були виконані з суто утилітарними за виглядом фасадами. На початку 2000-х років будинок готували до ремонту з реставрацією головного фасаду та зали. В процесі підготовчих робіт історичний ліпний декор головного фасаду та інтер'єру зали, який був в незадовільному стані, був майже повністю збитий, але перед тим був ретельно скопійований з метою подальшого відновлення. Проте через припинення фінансування роботи в подальшому були припинені.

Таким чином, історико-архітектурну та архітектурно-художню значність представляє лише первісний об'єм з високохудожнім історичним оздобленням головного фасаду та інтер'єру зали на другому поверсі.

Список використаних джерел

1. Перелік пам'яток містобудування та архітектури місцевого значення Дніпропетровської області. Затверджено розпорядженням голови облдержадміністрації від 12 квітня 1966 р. № 158-р.

2. Історико-архітектурний опорний план. Визначення меж, режимів використання, режимів регулювання забудови історичних ареалів м. Дніпра. Науково-проектна документація. Міжнародний центр культурної спадщини та культурних цінностей. Наук. кер. Ревський С. Б. Київ : ГАП Ревський І. С., 2019.

3. Старостин В. С. Січових Стрільців, 5. Дніпровська міська енциклопедія. URL: http://tfde.dp.ua/%D0%A1%D1%96%D1%87%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85_%D0%A1%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%86%D1%96%D0%B2,_5